

ХУРААНГУЙ ДҮГНЭЛТ

Худалдаа, үйлчилгээ, уул уурхай болон тээврийн салбаруудын голлох нөлөөгөөр Монгол Улсын эдийн засаг 2024 онд 4.9 хувиар өслөө. Эдийн засгийн идэвхжил өндөр хадгалагдсан нь худалдаа, үйлчилгээний салбаруудын өсөлтийг дэмжсэн бол нүүрс, зэсийн баяжмал, төмрийн хүдэр зэрэг голлох бүтээгдэхүүнүүдийн олборлолт уул уурхайн салбарын өсөлтөд эерэг нөлөө үзүүлээ. Харин жил дараалсан зудын хүндрэлийн нөлөөгөөр мал аж ахуйн салбарын гарц буурснаар хөдөө аж ахуйн салбарын уналт гүнзгийрч, боловсруулах салбар агшсан нь эдийн засгийн өсөлтөд сөргөөр нөлөөллөө.

Эрэлт талаас хэрэглээ, хөрөнгө оруулалт эдийн засгийн өсөлтийг дэмжлээ. Цалин, тэтгэвэр, тэтгэмж, хөдөлмөр эрхлэлт нэмэгдэн, инфляц оны дийлэнх хугацаанд төв банкны зорилтот түвшинд хадгалагдсан нь бодит орлогын өсөлтөд эергээр нөлөөлж, өрхийн хэрэглээг дэмжлээ. Уул уурхайн машин, тоног төхөөрөмжийн импорт болон Оюу толгойн бүтээн байгуулалт болон төмөр, авто зам зэрэг барилга угсралтын ажлууд эрчимжин нийт хөрөнгө оруулалт нэмэгдсэн нь эдийн засгийн өсөлтөд эерэг нөлөө үзүүлээ.

Инфляц 2024 оны сүүлийн улиралд эрчимжлээ. Инфляц 2024 онд дунджаар 6.8 хувь, оны эцэст 9.0 хувьд хүрлээ. Банкны салбарын зээлийн өсөлт сүүлийн 10 жилийн дээд түвшинд хүрч эрчимжсэн нь мөнгөний нийлүүлэлтийн өсөлтөд голлох нөлөө үзүүлээ. Түүнчлэн, банк болон банк бус санхүүгийн байгууллагуудын зээлийн нөхцөл суларч, хялбар зээлийн үйлчилгээнүүд өргөжиж, хэрэглээний зээл өссөн нь эрэлтээр дамжин инфляцад ирэх дарамтыг нэмэгдүүлж байна.

Төсвийн нийт тэнцэл 2024 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 1.0 их наяд төгрөгийн ашигтай гарлаа. Нүүрсний үнийн бууралт АМНАТ-ийн орлогод сөргөөр нөлөөлсөн ч эдийн засгийн идэвхжил нэмэгдэж, уул уурхайн голлох бүтээгдэхүүнүүдийн экспортын биет хэмжээ өссөн нөлөөгөөр тэнцвэржүүлсэн орлого 27.0 хувиар өсөж, орлого бүрдүүлэлт сайн байв. Хэдийгээр төсвийн орлого өсөж, нийт тэнцэл ашигтай гарсан ч цалин, тэтгэвэр, тэтгэмжийг нэмэгдүүлсэнтэй холбоотой урсгал зардлын тэлэлт, төрөөс эрчим хүч болон нийтийн тээврийн салбаруудад үнийн зохицуулалт хийх зорилгоор олгосон татаасны нэмэгдэл, мөн төсвийн хөрөнгө оруулалт өмнөх оноос 1.5 дахин өссөнөөр төсвийн зарлага илүү өндрөөр буюу 34.9 хувиар тэлснээр төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл 776.2 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай гарлаа.

Урсгал дансны тэнцэл алдагдалтай гарсан ч гадаад санхүүжилтийн орох урсгал нэмэгдсэнээр 2024 онд төлбөрийн тэнцэл ашигтай гарч, гадаад валютын нөөц нэмэгдлээ. Эдийн засгийн идэвхжилийг дагасан хөрөнгө оруулалт, хэрэглээний бараа, бүтээгдэхүүний импортын өсөлтийн нөлөөгөөр урсгал данс алдагдалтай гарсан ч гадаад зах зээлд гаргасан бондуудын нөлөөгөөр 2024 онд төлбөрийн тэнцэл ашигтай гарч, гадаад валютын нөөц нэмэгдлээ.